

Teatr ruhun melodiyasıdır

Teatr həyatın, hissərin, dündüngü, sözün və hərəkətin mükəmməl harmoniya ilə birləşdiyi sənət aləmi, mənzərəsi insan ruhunun dərinliklərinə doğru baxan pəncərədir. O, zamanın və məkanın qeyri-müyyəyen sərhədlərini aşaraq insanın daxili dünyasının ən gizli sırlarına toxunur. Bütün bu müstəsnə ahəng tamaşanın bədii ifadəsinən, aktyorun canlandırdığı roldan, səhne dizaynından və musiqinin üzərində qurulan təessüratlardan yaranır. Teatr həyatı izah etməyə çalışır, həyatın bizi necə təsir etdiyini göstərir. O, təkcə aktyorların səhnəyə çıxıb obraz yaratdığı bir məkan deyil, hər bir fərdin öz prototipini görüb düşündüyü, sorğuladığı bir güzgündür.

Martin 10-u Azərbaycan teatrinin yaranmasının 152-ci ildönümüdür. Ötən bu illər ərzində teatrımız müxtəlif dövrlərdən keçib - maarifçilik missiyasını yerinə yetirib, müstəqillik ruhunu tərənnüm edib, bəzən senzuranın məhdudiyyətləri ilə üzləşsə də, həmişə lazımi mesajları xalqa ötürməyi bacarıb. Səhnələr müxtəlif olsa da, hər birinin mahiyyəti eynidir - insanı anlamış və anlatmaq. Bu ecazkar aləmi öz varlığı və zəhməti ilə yaşıdan sənətkarlardan biri də Nicat Kazimovdur. **Əməkdar artist, Gənc Tamaşaçılar Teatrının rejissoru Nicat Kazimov bildirir ki, teatr sənəti ruhumuzu titrədən, gözlerimizdəki işığı dərinləşdirən, bizə hər anın dəyərini xatırladan əvəzsiz nəmetdir.**

- Teatrın məqsədi cəmiyyətdəki əxlaqi və sosial məsələləri gün üzüne çıxarmaqdır. Bu baxımdan teatr tamaşalarının müasir dövrlə ayaqlaşması prosesinə necə baxırınız?

- Tamaşa istər faciə, istər komediya olsun, üslub və janrdan asılı olmayaraq maraq doğurmamalıdır. Teatr yalnız istirahət üçün deyil, həm də tamaşaçının yeni hissələr, düşüncələrlə ayrıldığı bir məkandır. Bu əyləncənin içinde mütləq bir mesaj olmalıdır ki, tamaşa bitdikdə izleyici özü üçün yeni bir fikir, yeni bir baxış bucağı qazansın. Rejissor hər tamaşaşa konkret bir məqsədə yanaşmalıdır: Mən bu tamaşa ilə nəyi dəyişəcəyəm? Cə-

- Sizcə teatr sənətinin inkişafı yalnız sənətkarın təcrübəsindən asılıdır, yoxsa cəmiyyətlə birgə irəliləyir?

- Teatrin inkişafı bir çox amilden asılıdır. Bura təcrübə, teatr işçilərinin savadı, müasir teatr proseslərindən xəbərdar olmaq və maraqlı üslubu yaratmaq bacarığı daxildir. Eyni zamanda maliyyə və texniki təminat da böyük rol oynayır. Dünya təcrübəsindən görürük ki, müasir teatr texniki baxımdan ele mükemmel təchiz olunub ki, səhnəye baxarken gerçəklilik sərhədləri itib gedir. Tamaşaçı sanki sehri bir aləmə düşür, hadisələr real ilə illüziya arasında sərhədsiz bir mühitdə

lər. Biz də bu sehri dünyyanın qapılarını açmalı, tamaşaçılara başqa bir aləmin mövcudluğunu sübut etmeliyik.

- Aktyorların və rejissörün işində böyük yaradıcılıq tələb olunur. Yaradıcı prosesdə hansı anlar size təcrübə qazandırıb? Bu yolda qarşılaşdığınıza çətinliklər haqqında eşitmək istərdik.

cərəyan edir. Lakin bütün bu texniki imkanlar yalnız bir vasitədir. Teatrin ruhunu və gücünü müyyəyen edən əsas faktor aktyor və rejissordur. Onlar yalnız istedadları ilə deyil, həm də dövrün təleblərinə uyğunlaşaraq yeni yanaşmalar, fərqli səhne həlləri və güclü bədii ifadə vasitələri ilə teatr sənətini yaşadır və inkişaf etdirirlər.

- Rejissor kimi "teatr həyatın güzgüsüdür" ifadəsinə necə şərh edərdiniz?

- Teatr həyatın əksi, onun güzgüsüdür. Lakin güzgü reallığı olduğu kimi de-

- Mənə elə gelir ki, yaradıcılıqla bağlı hər bir işdə, xüsusilə rejissör işində vəhy olmadan fealiyyət göstərmək mümkün deyil. Tələbələrimə və həmkarlarına hər zaman misal çekirəm: cəmi 7 not var, alterasiya işarəleri ilə birlikdə isə 12 not. Bəs bu 12 notdan necə Fikrət Əmirovun, Çaykovskinin və ya digər dahi sənətkarların əsərləri yarana bilərdi? Axi cəmi 12 not var. Niyə hər müsikiçi bu cür əsərlər yarada bilmir? Belə çıxır ki, burada Allah tərəfindən bir vəhy mövcuddur. Tərəddüd etmədən deyə bilərəm ki, mən bu sahədə təhsil almaqdan heç vaxt yorulmamışam. Ele indi də Moskvada təhsil alıram və artıq bitirmək üzrəyəm. Dərslərimizin birində yeni teatr sistemi ilə bağlı işıq üzü gören kitabla rastlaşdım. Kitabda aktyorun roluna psixologiya ilə yanaşma məsələsindən bəhs edildi. Bu haqqda Moskvada hələ indi kitab çap olunur. Amma 2007-ci ildə mən Əbdürəhim bəy Haqverdiyevin "Pəri adu" pyesini hazırlayanda tamaşanı məhz Freydin felsəfəsi ilə həll etmişdim. Bu gün isə 2025-ci ildə Moskvada bir rejissor bunu artıq sistem halına getirir və psixologiya ilə obraz'a yanaşma metodunu təqdim edir. Düşünürəm ki, yaradıcı insanın içinde bir intuisiya yaranır, ona qəribə hiss gelir və o hiss sırlı qapıların açarıdır. Mənim üçün bu bir növ vəhy kimi qəbul olunur. Həmin hissələr, o görmə qabiliyyəti Allah tərəfindən verilir və elə bir an gəlir ki, sənən göründükəni başqaları görmür, ya da başqaları onu sənən gördüğün kimi görmürlər. Rejissorluq da məhz budur - fərqli görmə bucağıdır. Ya bu bucaq var, ya da yoxdur. Mənəcə, onu hardansa öyrənmək mümkün deyil. Məsələn, bir əsəri oxuyaqda əgər o əsər mənim diqqətimi cəlb edirse, artıq beynimdə ona uyğun səhnə qurmağa başlayıram. Çünkü artıq yeni informasiyalar vasitəsilə məndə növbəti intuisiya yaranır.

Bu gün Azərbaycan teatrinin bütün ictimaiyyətini, həmkarlarını, həyatını teatra həsr edən insanları və pərdə arxasında qalan, amma teatri yaşıdan her bir şəxsi Milli Teatr Günü münasibətilə təbrik edirəm. Azərbaycan teatrı yaşamağa və yaratmağa qadirdir. Azərbaycan aktyor məktəbi dünya məqyasında heç bir aktyor məktəbindən geri qalmır. Mən Moskvada təhsil alarken bir daha şahidi oldum. Hər zaman sənət adamlarına diqqət və qayğı ilə yanaşan Prezident İlham Əliyevin 2013-cü il 1 mart tarixli Sərəncamı ilə ölkəmizdə "Milli Teatr Günü" təsis edilib. Sərəncama əsasən milli mədəniyyətin inkişafında və ölkənin mədəni həyatında milli teatrin rolu nəzərə alınaraq hər il Martin 10-u Azərbaycan Respublikasında "Milli Teatr Günü" kimi qeyd edilməsi qərara alınıb. Həmin tarix ölkəmizin hər yerində silsilə tədbirlərə qeyd olunur.

- Müsahibəyə görə çox sağ olun.

- Siz də sağ olun.

Fidan ƏLİYEVƏ,
"Respublika".

miyyətin hansı probleminə toxunacağım? Mesajım nə olacaq? Cəmiyyətin bir üzvü kimi sənətkar da problemlərlə qarşılaşır, onlara bığanə qala bilmir. Amma teatr sadəcə problemləri göstərmək ilə kifayətlənməmelidir, o, zamanı qabaqlamalı, gələcəyi görməli və cəmiyyəti düşündürməlidir. Əgər bunu bacarmırsa, tamaşaçı üçün maraqlı hala gəlir. Unutmayaq ki, teatr həyatın özünü deyil, onun bədii əksini səhnəyə daşıyır. Məhz buna görə də səhnədə göstərilən hər bir problem sənətin dili ilə, bədii üslubda təqdim olunmalıdır. Yalnız bu halda teatr öz missiyasını düzgün şəkildə yerinə yerişir bilər.

yal, bir qədər böyüdərək, vurğulayaraq göstərir. Məhz bu səbəbdən Xalq artisti Firəngiz Şərifova həmişə deyirdi: "Kim deyirse ki, teatrda pafos lazım deyil, bilin ki, o, yalan danışır". Səhnə tamaşaçıdan bir metr hündürdədir. Ele sözügedən faktın özü də teartda pafosun olduğunu bariz nümunəsidir. Bu sənətdə bədiilik mütlöqdir. Əgər yoxdursa, o zaman teatr güzgü funksiyasını itirər. Şəxsən mən məişət tamaşalarını sevmirəm. Çünkü insanlar gündəlik həyatda kifayət qədər məişət problemləri ilə üzləşirlər. Onlar teatra fərqli bir aləmlə qarşılaşmaq, başqa bir reallığın içinde olmaq üçün gelir-